

A black and white historical photograph of World War I soldiers in a trench. The scene is dark and somber, with soldiers visible in the background and foreground. The title 'DE GROOTE OORLOG' is overlaid in large, bold, white capital letters across the center of the image. Below the title, the years '1914' and '1918' are also overlaid in white. The background shows a trench with soldiers, some standing and some crouching, amidst a hazy, smoke-filled atmosphere. The overall tone is gritty and historical.

DE GROOTE OORLOG

1914 1918

HET BELGISCHE MUNTHUIS

Uitgegeven door Het Belgische Munthuis in samenwerking met het In Flanders Fields Museum

© 2018 Het Belgische Munthuis - All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying or otherwise, without the prior written permission of the publishers and copyright holder.

Tekst: Harry Oberendorf - Het Belgische Munthuis

Ontwerp: Het Belgische Munthuis BVBA

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

Voorwoord	4
De treurende soldaat	7
Afscheid aan de trein in de begindagen van de Eerste Wereldoorlog	10
1 juli 1916 – 18 november 1916: Slag aan de Somme	13
Kerstbestand aan het westelijk front in 1914	16
Doodgeschoten bij het aanbreken van de dag	19
Een bommenwerper bereikt altijd zijn doel	22
De Groote Oorlog op zee	25
De Menenpoort	28
Belgische burgers op de vlucht	31

DE GROOTE OORLOG

1914 – 1918

VOORWOORD

In 2018 herdenken wij op 11 november dat 100 jaar geleden de Eerste Wereldoorlog eindigde. Deze ook voor ons land verwoestende strijd wordt de Groote Oorlog genoemd. Groot was hij zeker. Hij raasde tussen 1914 en 1918 over Europa. 9 miljoen soldaten verloren hun leven op de slagvelden. Men schat dat door de oorlog 16,5 miljoen mensen zijn omgekomen in deze jaren.

België in 1918

Ons land kwam in 1918 verarmd en geteisterd uit 4 jaar bezetting. Wij telden 13.800 gesneuvelde soldaten. 44.700 van onze strijders raakten gewond. 34.700 militairen werden gevangen genomen. Men schat dat al met al 269.000 Belgen zijn omgekomen.

Ongeveer 500.000 landgenoten raakten gewond. 280 werden doodgeschoten vanwege verzetsdaden. 1 miljoen Belgen weken in 1914 uit naar Nederland. Nog eens 500.000 vluchtten naar Frankrijk en Engeland. Een groot aantal van deze vluchtelingen keerde nog in de oorlog naar ons land terug.

Eind 1918 was een groot deel van onze infrastructuur vernield of zwaar beschadigd. Fabrieken waren ontmanteld.

800.000 arbeiders zaten werkeloos thuis. 70.000 huizen waren verwoest. Er was gebrek aan alles. België becijferde de schade van de Groote Oorlog voor ons land op 11,4 miljard Duitse goudmarken. In 1921 kreeg Duitsland 132 miljard in goudmarken opgelegd aan herstelbetalingen. België kreeg 8% van dit bedrag toegewezen.

Wederopbouw

Het herstel van de oorlogsschade begon in 1921. België moest dit in afwachting van de Duitse herstelbetalingen zelf financieren. Het gevolg was dat de belastingen voor de burgers 8x zo hoog werden. Toen de wederopbouw goed op gang was, begon met de Beurskrach in New York in 1929 de Grote Depressie. Op 10 mei 1940 raakte ons land betrokken bij de Tweede Wereldoorlog. Pas na het einde van deze oorlog leefde België economisch echt op.

DE GROOTE OORLOG

1914 1918

Veranderd politiek landschap

In Europa wijzigde na 1918 de politieke situatie in veel landen drastisch. De Oostenrijk-Hongaarse Dubbelmonarchie viel uiteen in een waaier van onafhankelijke staten. Duitsland werd een republiek. Vladimir Lenin verving in Rusland het regime van de Tsaar door een communistische republiek. Het Ottomaanse rijk, bondgenoot van Duitsland en Oostenrijk in de oorlog, viel uiteen. Het moederland Turkije van het rijk van de sultan werd een republiek.

De munten van de 'In Flanders Fields Museum'-reeks, ontworpen door Paul Day

De 'In Flanders Fields Museum'-reeks behandelt belangrijke militaire en humanitaire gebeurtenissen van de Groote Oorlog. De gerenommeerde Engelse Kunstenaar en medailleur Paul Day ontwierp de munten. De munten van de reeks hebben allen een specifiek Eerste Wereldoorlog-thema. Ze gaan bijvoorbeeld over het afscheid aan de trein van de soldaten die naar het front vertrekken. Een andere munt beschrijft de spontaan ontstane verbroedering tussen de geallieerden en Duitse soldaten met Kerstmis 1914. Weer een andere gaat over de hel van de Slag aan de Somme in 1916. Ook wordt de desertie in de oorlog behandeld. De oorlog in de lucht is een

onderwerp alsook de oorlog op zee. Daarnaast zijn er nog 2 bijzondere munten die ook bij deze reeks horen. Dat zijn een gouden munt met de Menenpoort in leper en een grote munt met een doorsnede van maar liefst 88,7 mm die uitbeeldt hoe Belgische burgers vluchten voor het oorlogsgeweld in hun omgeving.

Alle munten worden op een eigen pagina in deze brochure besproken.

DE TREURENDE SOLDAAT

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

DE TREURENDE SOLDAAT

Op de munt staat een geallieerde soldaat diep in gedachten verzonken voor een eenvoudig kruis op het graf van één van zijn medestrijders. Hij staat moederziel alleen in een door de oorlog verwoest landschap. Op de achtergrond is een Britse tank te zien. Ook is er een stukje van het gevreesde prikkeldraad te zien dat vaak de opmars van de soldaten ophield. Het kruis is omgeven door de een rode klaproos, een blauwe korenbloem en een wit madeliefje.

Madeliefje, blauwe korenbloem en rode klaproos

Deze drie bloemen bloeien ook op grond die verwoest is door het oorlogsgeweld en waarin slachtoffers liggen begraven. In Engelssprekende landen draagt men een gestileerde klaproos op 11 november, de dag van de wapenstilstand in 1918 tussen de geallieerden en de Duitsers. De bloem verwijst naar het beroemde gedicht van John McCrae 'In Flanders Fields'. De Fransen dragen op deze dag een gestileerde 'bleuet', een blauwe korenbloem. Onze eigen Belgische herdenkingsbloem is het witte madeliefje. Madeliefjes waren vaak de enige bloemen die bij de loopgraven achter de IJzer bloeiden. Onze soldaten stuurden soms een madeliefje mee in hun brieven aan thuis.

De geschiedenis aangevuld

Meestal vertellen de geschiedenisboeken over de daden van vorsten, regeringen en generaals in een oorlog. Ze noemen de krijgshandelingen, het aantal soldaten, het verloop van de strijd, de uitkomst en het aantal doden en gewonden. Dat is ook zo met de boeken over de Eerste Wereldoorlog. In onze tijd is er heel veel aandacht voor de persoonlijke ervaringen van de soldaten aan het front. We zien publicaties van dagboeken geschreven in de loopgraven van de Groote Oorlog. Deze persoonlijke ontboezemingen brengen de schrijvers heel dichtbij met hun angsten, hun belevenissen, hun momenten van spanning, verdriet en verslagenheid.

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

Bij het ondergaan van de zon...

Het omschrift bij de soldaat op de munt is 1914 - AT THE GOING DOWN OF THE SUN - 1918.

De tekst betekent bij het ondergaan van de zon. Het komt uit het gedicht 'Bij het ondergaan van de zon' van Robert Laurence Binyon. Hij publiceerde het in The Times van 21 september 1914, nog net geen 2 maanden na het uitbreken van de oorlog. Het Britse leger, the British Expeditionary Force, dat Frankrijk en België bij het uitbreken van de oorlog te hulp was geschoten, telde toen al vele verliezen aan soldaten. Het gedicht verhaalt dat de gesneuvelden niet samen met ons oud zullen worden. We zullen aan hen denken steeds als de zon ondergaat.

Robert Laurence Binyon (10-08-1869 - 10-03-1943) was een Engelse dichter, toneelschrijver en kunstwetenschapper. Zijn beroemdste werk, For the Fallen, staat erom bekend dat het wordt gebruikt in de Remembrance Sunday-services. >>

AFSCHIED AAN DE TREIN IN DE BEGINDAGEN VAN DE EERSTE WERELDOORLOG

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

AFSCHIED AAN DE TREIN IN DE BEGINDAGEN VAN DE EERSTE WERELDOORLOG

De munt verbeeldt een moment van afscheid in de begindagen van de Eerste Wereldoorlog. De opgeroepen soldaten vertrekken naar het front. Over en weer wuiven dierbaren op het station elkaar uit. Zulke taferelen hebben zich in ons land afgespeeld in 1914. Op 31 juli kondigde de Belgische regering de algehele mobilisatie af. Alle dienstplichtige mannen tot 35 jaar kregen een treinkaartje thuisgestuurd om naar hun kazernes te reizen. Niemand kon toen bevroeden dat de oorlog 4 volle jaren zou duren.

Thuis met Kerstmis

In de begindagen van de Eerste Wereldoorlog dachten velen dat de soldaten met Kerstmis 1914 weer thuis zouden zijn. De oorlog kon nooit lang duren meende men. De bewapeningswedloop tussen vooral de Britten en de Duitsers had gezorgd voor een groot wapenarsenaal. Het zou niet verstandig zijn om dat volledig en in alle hevigheid in te zetten. De verwoestingen over en weer zouden veel te groot zijn. Er heerste dan ook vaak een opgewekte en optimistische stemming bij het afscheid bij de trein. De mannen zouden immers al gauw weer terug zijn. Al snel na het begin van de Eerste wereldoorlog in 1914 wist de vrouw en moeder bij de

trein dat haar geliefde was ingestapt in een trein naar de hel. Dit afscheid kon wel eens voor altijd zijn.

De trein: het belangrijkste militaire vervoermiddel van de Groote Oorlog

De trein was in de Eerste Wereldoorlog het belangrijkste vervoermiddel voor de soldaten. Al snel na de introductie van spoorwegen in de 19de eeuw beseften de legerleidingen dat de trein onmisbaar was om grote groepen militairen snel naar het slagveld te vervoeren. Dat gebeurde tijdens de hele Eerste Wereldoorlog op alle fronten. In 1914 beschikte vrijwel heel Europa over een fijnmazig net van spoorwegen.

DE GROOTE OORLOG

1914 1918

Je kon overal komen per spoor. Vervoer per spoor ging over de landsgrenzen heen.

Duitse grondigheid: de Duitse dienstregeling voor militaire treinen

Kort na 1910 verzorgde de latere luitenant-generaal Wilhelm Groener voor het Duitse leger een dienstregeling voor het vervoer van soldaten in geval van mobilisatie en oorlog. Die was ruim klaar voor 1914 en wat nog belangrijker was: hij werkte tiptop. Iedere Duitse militair wist in geval van oorlog waar en hoe laat hij op de trein moest stappen en waar hij er weer uit moest gaan. De dienstregeling zorgde ervoor dat militaire treinen altijd zonder oponthoud naar hun eindbestemming konden doorrijden. Ook voedsel voor de soldaten, uitrustingen en materieel gingen volgens de militaire dienstregeling. In augustus 1914 vervoerden 11.000 Duitse treinen 3,1 miljoen soldaten en 860.000 paarden naar de fronten. Groener organiseerde in 1918 ook uiterst efficiënt het vervoer van de Duitse troepen naar huis.

De trein als wapen

Treinen zijn in 14-18 ook ingezet als wapen. Ons leger gebruikte bij de verdediging van Antwerpen 2 treinen bewapend met

Britse scheepskanonnen. Het Franse leger monteerde 8 kanonnen van het zeer grote kaliber van 400 mm op treinen. Deze kolossale vuurmonden werden het eerst bij de Somme ingezet. Twee schoten bij de Slag om Verdun in oktober 1916 twee door de Duitsers bezette forten in puin.

Rusland ontwikkelde al rond de eeuwwisseling gepantserde treinen. Het gebruikte ze toen het op 16 augustus 1914 Oost-Pruisen binnenviel. Vanaf 1915 had het land treinen die op oorlogsschepen op wielen leken, compleet met draaibare gevechtskoepels. Ook Oostenrijk-Hongarije ontwikkelde zwaar bewapende en gepantserde treinen als wapen. Duitsland gebruikte achter de linies 9 bepantserde en bewapende burgertreinen om zich te wapenen tegen Belgische en Franse saboteurs.

Vast achter de IJzer

Duitsland viel al op 4 augustus 1914 België binnen. Ons leger bood heldhaftig verzet. Uiteindelijk trok Koning Albert I op 11 oktober het restant van zijn troepen terug achter de IJzer-linie in West-Vlaanderen. Het Belgische leger bleef in die positie vastgepind tot eind 1918. Troepenverplaatsingen van Belgische soldaten per spoor waren in die periode niet meer mogelijk.

1 JULI 1916 – 18 NOVEMBER 1916: SLAG AAN DE SOMME

DE GROOTE OORLOG

1914 – 1918

1 JULI 1916 – 18 NOVEMBER 1916: SLAG AAN DE SOMME

De munt toont een loopgraaf met Britse soldaten op de eerste dag van de Slag aan de Somme in 1916. Op de achtergrond klauteren hun makkers al uit de loopgraaf. De oorlog liep in september 1914 in het westen vast in een loopgravenoorlog. De Russen vielen al op 17 augustus 1914 binnen in Oost-Pruisen. Het Duitse leger moest toen razendsnel een aantal troepen van Frankrijk naar dit oostfront verplaatsen. Dat beperkte zijn stootkracht in het westen aanzienlijk. De geallieerden wilden in 1916 bij de rivier de Somme in Noord-Frankrijk de Duitsers uit hun loopgraven verjagen. Maar er was een probleem. Al vanaf 21 februari 1916 vocht het Franse leger een slag op leven en dood bij Verdun.

Verdun

De vesting Verdun bewaakte de weg naar Parijs. Ze was omgeven door een groot aantal forten en versterkingen. De Duitsers wilden bij Verdun het Franse leger vernietigen. Van 21 februari tot 20 december 1916 woedde er rondom de stad een gruwelijke veldslag met artilleriebombardementen en gevechten van man tegen man. De Fransen behielden Verdun maar ten koste van schrikbarende verliezen. In totaal koste 'Verdun' 263.000 Fransen en Duitsers het leven. Het aantal gewonden was 492.000.

De Slag aan de Somme 1 juli-18 november 1916

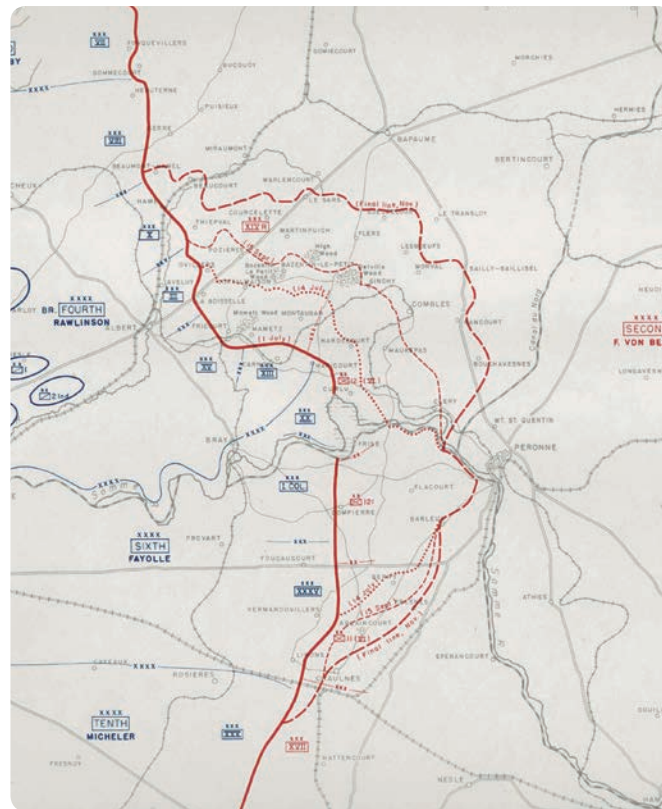
Douglas Haig, de bevelhebber van de Engelse legermacht in Frankrijk, wilde liever rond leper de Duitsers aanpakken. Weliswaar was zijn leger vanaf 1915 versterkt met een groot aantal Britse vrijwilligers, maar hij achtte de nieuwe manschappen nog niet getraind genoeg voor een krachtige aanval. De Fransen drongen aan om de Slag aan de Somme op 1 juli 1916 te beginnen, ook om hun troepen bij Verdun te ontzetten. Haig gaf uiteindelijk toe om slag te leveren aan de Somme.

DE GROOTE OORLOG

1914 III 1918

De geallieerden bombardeerden in de week voorafgaand aan de slag dag en nacht de Duitse stellingen. De bedoeling was om de Duitse linies te vernietigen. Om 7.30 uur in de ochtend van 1 juli 1916 klommen 140.000 Britse manschappen uit hun loopgraven. Ze hadden opdracht naar de Duitse kant te 'wandelen' en daar de laatste resten weerstand op te ruimen. De Duitse soldaten bleken helemaal niet uitgeschakeld. Ze schoten alleen al in het eerste uur van de aanval 30.000 Britse soldaten dood. Op die bewuste eerst juli, de eerste dag van de slag, verloren de Britten 60.000 mannen.

De Slag aan de Somme stopte pas op 18 november 1916. Deze bloedigste veldslag aller tijden kostte 420.000 Engelse, 200.000 Franse en 450.000 Duitse soldaten het leven. Na drie en een halve maand verbitterde gevechten hadden de geallieerden de Duitse linies nog geen 10 km weten terug te dringen.

*Landkaart van de Slag aan de Somme -
Overzicht van de gevechten, juli-november 1916. >>*

KERSTBESTAND AAN HET WESTELIJK FRONT IN 1914

DE GROOTE OORLOG

1914 1918

KERSTBESTAND AAN HET WESTELIJK FRONT IN 1914

In september 1914 zat het front in het westen vast in een loopgravenoorlog tussen de Britten en Fransen aan de ene kant en de Duitsers aan de andere kant. Het werd al snel duidelijk dat het optimistische 'Thuis met kerst' niet zou opgaan. Met de herfstregens verslechterde de toestand in de loopgraven snel. Ze liepen soms tot kniediepte vol met regenwater. De soldaten zwoegden permanent in de modder. Ze kregen last van hun voeten. Luizen en rattenplagen waren aan de orde van de dag. Er was weinig tot geen uitzicht op verbetering.

Benedictus XV

Paus Benedictus XV drong bij het aanvaarden van zijn pausschap in augustus 1914 aan op een wapenstilstand met Kerstmis. De strijdende partijen wezen zijn bede af. De Brits-Franse legerleiding waarschuwde zelfs in december voor een Duitse aanval met kerst.

24 december 1914

24 december 1914 begon het overdag te vriezen. Hier en daar viel wat sneeuw. Het water in de loopgraven bevroor, wat de manschappen even van de modder bevrijdde. Er ontstond een heus kerstbestand in de Vlaamse sectie rond Ieper. Het schieten over en weer stopte. De Duitse soldaten

begonnen kerstliederen als 'Stille Nacht, heilige Nacht' te zingen. De Britten antwoordden met carols als 'The first Noel'. Er werden kerstwensen over en weer geroepen. De Duitse soldaten plaatsten kerstbomen op de rand van hun loopgraven. Op een gegeven moment klommen een paar Duitse waaghalzen ongewapend uit hun loopgraven om hun Britse tegenstanders te gaan begroeten. Het gerucht van deze vreedzame ontmoetingen verspreidde zich razendsnel over de linies.

Kerstmis 1914

De volgende dag, eerste kerstdag 1914, stond vooral aan het front in Vlaanderen het niemandsland tussen de linies vol

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

met Britse en Duitse soldaten die elkaar gelukkig kerstfeest wensten. Er werden geschenken uitgedeeld: mannen lieten elkaar foto's van hun geliefden en hun families zien. Er zou zelfs gevoetbald zijn tussen de Britten en de Duitsers met als uitslag 3-2 voor de Duitsers. Ook op tweede kerstdag 1914 werd niet geschoten. Het oppercommando ziet de verbroedering met lede ogen aan. Het besluit niet in te grijpen. Later schat men dat 2/3de van de manschappen eraan mee deed. De officieuze wapenstilstand duurt de hele Kerst in 1914. Op sommige plaatsen duurde het kerstbestand tot Nieuwjaar en op een paar plaatsen zelfs tot half januari.

Kerst 1915-1917

De legerleidingen waren niet blij met deze verbroedering. Ze probeerden deze kerstverbroedering in 1915 te verbieden. Dat lukte niet helemaal. In 1916 en 1917 kwamen geen kerstvieringen meer voor tussen de geallieerden en de Duitsers. De strijd was in de tussentijd ongelooflijk verhard. Aan weerszijden waren steeds meer verliezen te betreuren, waarvan vele zinloos.

Voetbalspel tussen de Britten en de Duitsers met als uitslag 3-2 voor de Duitsers. >>

DOODGESCHOTEN BIJ HET AANBREKEN VAN DE DAG

DE GROOTE OORLOG

1914 – 1918

DOODGESCHOTEN BIJ HET AANBREKEN VAN DE DAG

De munt toont een Engelse soldaat vlak voor hij gefusilleerd wordt. De blinddoek verhindert dat hij ziet wie van zijn strijdmakers hem moeten doodschieten. Een executie gebeurde meestal bij het ochtendgloren. De voorstelling doet denken aan de Britse soldaat Herbert Burden. Hij werd op 21 juli 1915 gefusilleerd voor desertie. Hij was op dat moment pas 17 jaar oud. Triest als je weet dat je minstens 18 jaar moest zijn, wilde je in het Britse leger dienst nemen. Burden loog over zijn leeftijd toen hij zich vrijwillig opgaf om tegen de Duitsers te vechten.

Desertie

Militairen gebruiken de term desertie als een soldaat zonder toestemming zijn post verlaat met de bedoeling niet terug te keren. In het Britse leger kwamen deserteurs als ze weer opgepakt waren voor een krijgsraad. Die veroordeelde ze soms al na 20 minuten tot de dood. Het executiepeloton bestond vaak uit hun eigen strijdmakers. Deze straf moest de overige strijders afschrikken om zelf te deserteren.

Aantallen deserteurs

Het Belgische leger executeerde in de Grote Oorlog 13 soldaten voor desertie. Het gigantische Duitse leger van 3,5 miljoen soldaten schoot maar 18 weglopers dood. De Britten

fusilleerden 306 deserteurs en de Fransen 600. In de herfst van 1918 versnelde het weglopen van honderdduizenden soldaten het instorten van het Oostenrijk-Hongaarse leger. In Rusland veroorzaakte de propaganda van de Bolsjewieken zo een grote leegloop van soldaten dat het Russische leger de strijd niet meer kon voortzetten.

Shellshock

Na de Eerste en de Tweede Wereldoorlog groeide geleidelijk begrip voor wat soldaten tot desertie beweegt. Vaak waren deze soms nog heel jonge mannen niet meer tot vechten in staat door de gruwelen die ze meemaakten. Shellshock noemde de Engelse psycholoog Charles Samuel Myers deze

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

psychische toestand in 1915 in het gezaghebbende medische tijdschrift The Lancet. Myers probeerde aan het front soldaten met shellshock te redden van executie voor lafheid of desertie. Veel van de verschijnselen van shellshock rekenen we tegenwoordig tot een PTSS, een Post Traumatisch Stress Syndroom.

Voortschrijdend inzicht leidt tot rehabilitatie

Tegenwoordig erkennen we dat mensen die aan hevige oorlogssituaties zijn blootgesteld last kunnen krijgen van PTSS. We denken veel genuanceerder dan vroeger over de desertie in de Eerste Wereldoorlog. We begrijpen thans beter hoe de psychische druk van de constante dreiging en de daarmee gepaard gaande angst en wanhoop in de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog kan leiden tot desertie. De Britten gaven hun 306 geëxecuteerde soldaten in 2007 een generaal pardon.

Het 'Shot at Dawn Memorial' is een monument in het National Memorial Arboretum nabij Alrewas. Het herdenkt de Britse leger- en Commonwealth-soldaten die zijn geëxecuteerd na een krijgsraad ter desertie. >>

EEN BOMMENWERPER BEREIKT ALTIJD ZIJN DOEL

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

EEN BOMMENWERPER BEREIKT ALTIJD ZIJN DOEL

Op de afbeelding werpt een Britse piloot in de Eerste Wereldoorlog een bom met de hand uit zijn vliegtuig. De scene speelt zich zeker en vast af aan het begin van de oorlog. Het is heel moeilijk om op deze manier een doel te treffen. De ontwikkeling van jachtvliegtuigen en bommenwerpers nam in de Eerste Wereldoorlog een grote vlucht. Aanvang 1914 stond de luchtmacht overal op de wereld nog in de kinderschoenen.

De Luchtmacht in de Eerste Wereldoorlog

Alle strijdende partijen bezaten al een luchtmacht bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Duitsland had Zeppelins ontwikkeld, grote luchtschepen waarmee ze bommen konden uitwerpen. Op 9 augustus 1914 voerde een Zeppelin een verwoestend bombardement uit op Luik. De ontwikkelingen van de militaire vliegtuigen ging echter zo snel dat de ietwat logge en kwetsbare Zeppelins al snel minder belangrijk werden in de oorlog in de lucht.

Bommenwerpers

De eerste militaire vliegtuigen waren onbewapende verkenningsvliegtuigen. Dat veranderde snel. Manfred van Richthofen, de beroemdste Duitse jachtvlieger van

de Grote Oorlog, schoot tussen 1916 en 1918 in totaal 80 Britse en Franse tegenstanders uit de lucht. Al gauw ontwikkelden de strijdende partijen bommenwerpers. Dat waren grotere vliegtuigen die grote ladingen zware bommen over lange afstanden konden vervoeren. Ze bombardeerden strategische doelen die ver achter de frontlinies lagen.

De Belgische 'Azen' in de Eerste Wereldoorlog

Ook ons land had een luchtmacht in de Grote Oorlog. Bij de Derde Slag om Ieper, ook wel bekend als de Slag om Passendale, tussen 31 juli en 10 november 1917, deden 40 Belgische jachtvliegtuigen mee met de geallieerden. Bekende Belgische jachtvliegers waren Coppens, Olieslagers, De

DE GROOTE OORLOG

1914 - 1918

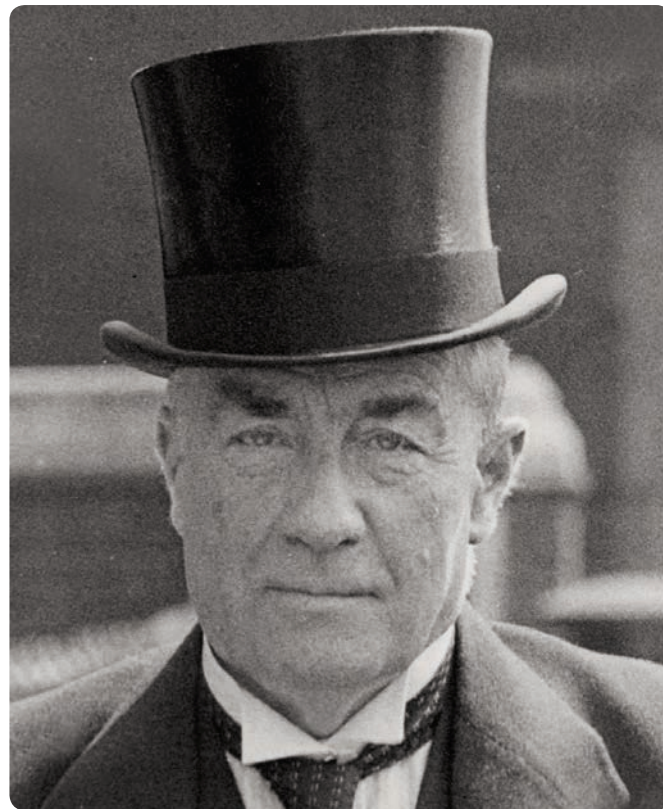
Meulemeester en Thieffry. Deze 4 'azen' behaalden alleen al 64 geregistreerde overwinningen. Ze hebben allen de oorlog overleefd, wat aangeeft dat ze heel bekwame piloten waren in hun fragiele vliegtuigen.

De Belgische jachtvliegtuigen konden ook bommen afwerpen. Belgische vliegeniers bombardeerden al in oktober 1914 de Duitse stellingen bij de Slag aan de IJzer. In het laatste oorlogsjaar vochten 127 Belgische vliegtuigen mee met de geallieerde strijdkrachten. In totaal kostte de Groote Oorlog aan 65 Belgische oorlogsvliegers het leven.

Een bommenwerper bereikt altijd zijn doel

De Britse premier Stanley Baldwin (1867-1947) waarschuwde in een beroemd geworden speech in 1932 dat er geen verdediging zou kunnen verhinderen in een nieuwe oorlog dat vijandelijke bommenwerpers steden zouden vernietigen. Hij zei: "The bomber will always get through". Hij waarschuwde met deze rede tegen eenzijdige ontwapening van zijn land.

De Britse premier Stanley Baldwin (1867-1947). >>

DE GROOTE OORLOG OP ZEE

DE GROOTE OORLOG

1914 - 1918

DE GROOTE OORLOG OP ZEE

Op de voorzijde van de munt kijkt een Britse matroos ons aan. Achter hem vaart een eskader van 3 oorlogsschepen in linie. Het voorste heeft net een salvo afgevuurd. De oorlogsvloten van Groot-Brittannië, Frankrijk en Duitsland waren modern en goed uitgerust in 1914. Engeland lanceerde in 1906 het 'dreadnought' oorlogschip, een ontwerp dat in een klap eerder gebouwde oorlogsschepen verouderd maakte. Dreadnought betekent 'durfal'. Met deze slagschepen kon je een confrontatie aandurven met andere schepen.

Dreadnought

Dreadnoughts hadden alleen zwaar geschut. Ze waren snel. Alleen hun geschuttorens, kanonnen, munitiekamers en turbines hadden een pantser. Duitsland, Amerika, Italië, Frankrijk, Rusland en Japan lieten inderhaast dreadnoughts bouwen om hun krijgsvloten up to date te houden. In 1913 konden de Britse dreadnoughts een maximum snelheid halen van 46 km per uur. Dat maakte ze levensgevaarlijk voor oudere oorlogsschepen die veel langzamer waren.

De Duitse oorlogsvloot in de eerste Wereldoorlog

Vanaf 1899 liet de Duitse marine een enorm aantal oorlogsschepen bouwen onder grote instemming van de

Keizer en het Duitse publiek. Op 31 mei en 1 juni 1916 raakten de Duitse en de Britse vloot slaags in het Skagerrak bij het Deense schiereiland Jutland. De strijd bleef onbeslist. Na deze slag waagden de Duitsers alleen snelle verrassingsacties naar de Engelse kust om stad en land te beschieten.

De totale duikbotenoorlog en de ondergang van de Duitse oorlogsvloot

In 1917 riep Duitsland de totale duikbotenoorlog uit. Het wilde zo de aanvoer van goederen per schip naar Groot-Brittannië verhinderen. 2/3de van de mensen die op zee zijn omgekomen tijdens de Eerste Wereldoorlog waren slachtoffer van een aanval van een Duitse onderzeeboot.

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

Na de oorlog werd de Duitse krijgsvloot bijeengebracht bij de Engelse zeemachtbasis Scapa Flow. Daar brachten de Duitse opvarenden van de schepen ze alle op 21 juni 1919 tot zinken. Zo voorkwamen ze dat de geallieerden ze konden gebruiken.

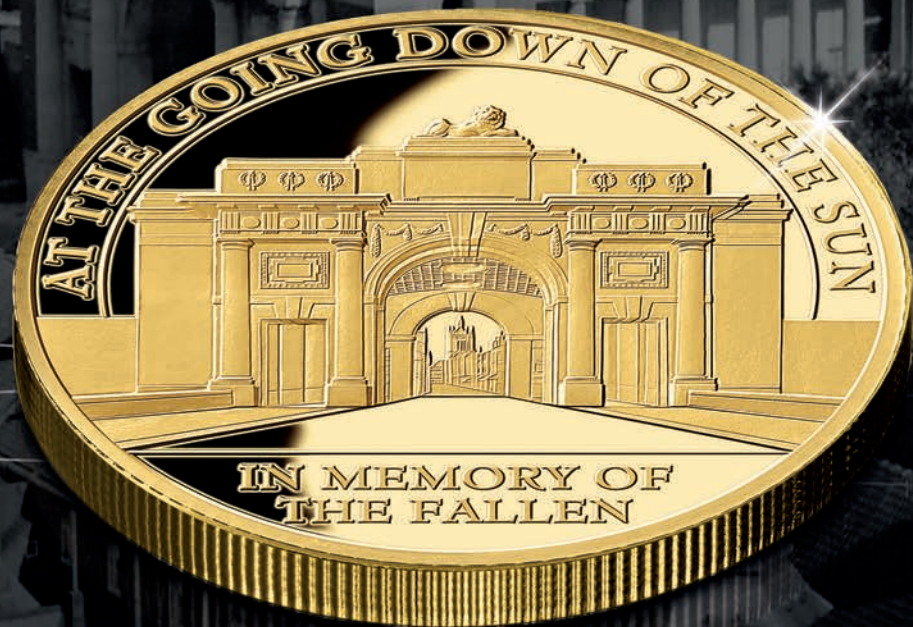
De Belgische zeemacht in de Grote oorlog

België had geen zeemacht in de Eerste Wereldoorlog. Belgische zeelieden hebben wel vanaf 1917 op zee meegestreden. Ook zeelui van de koopvaardijvloot en Belgische vissers hebben

zich verdienstelijk gemaakt. Reeds vanaf 1914. Ze vervingen geallieerde zeelieden die vanaf dat jaar de dood in de golven vonden door aanvallen van Duitse onderzeeërs. De vervanging liep via een depot dat de geallieerden in 1917 in Calais inrichtten om de gesneuvelde bemanningen te vervangen. Ons land rekruteerde er ervaren zeelieden voor uit ons leger. In totaal kwamen op zee 284 Belgische officieren en manschappen om, daarnaast 160 zeelieden die de dood vonden onder een geallieerde vlag en 74 vissers betrokken bij oorlogsopdrachten.

Duitse onderzeeër vuurt een torpedo op een Brits Marineschip.

DE MENENPOORT

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

DE MENENPOORT

Het hele jaar door blazen elke avond om precies 20.00 uur een aantal klaroenspelers 'The last Post' in de Menenpoort in de West-Vlaamse stad Ieper. The Last Post is een trompetsignaal dat traditioneel wordt geblazen bij de begrafenis van een militair en bij herdenkingen voor gesneuvelde soldaten. Het klinkt in Ieper elke avond om de Britse soldaten te herdenken die bij de stad in de Groote Oorlog vermist zijn geraakt. Er bestaat geen twijfel dat de vermisten gesneuveld zijn in de strijd.

Onafgebroken sinds 1928

De ontroerende plechtigheid met The Last Post in Ieper bestaat al sinds 1928. Alleen in de Tweede Wereldoorlog bleef hij achterwege tussen mei 1940 en 6 september 1944. De Duitse bezetter van ons land wilde het niet hebben. Elk jaar leidt The Last Post op 11 november in de poort nog een uitgebreide herdenking in voor de vermiste Britten. 11 november is de dag waarop met de wapenstilstand tussen de strijdende partijen een einde kwam aan de Eerste Wereldoorlog.

De Menenpoort

De Engelsen bouwden de poort in 1927. Hij heet Menenpoort omdat hij op de weg ligt naar de stad Menen in de buurt

van Ieper. Over deze weg marcheerden vele geallieerde troepen in de Eerste Wereldoorlog naar het front. Voor velen van hen was dat een mars naar de dood. De poort is een herdenkingsmonument voor de soldaten uit het Verenigd Koninkrijk en zijn Gemenebest die nog steeds vermist zijn.

De Engelse architect Reginald Blomfield (1856-1942) ontwierp de poort. Blomfield bouwde de Menenpoort als een klassieke triomfboog. In de poort vermelden stenen panelen de daarin gebeitelde namen van 54.613(!) Britse soldaten van wie men wel weet dat ze gesneuveld zijn maar van wie men niet weet waar ze begraven zijn. De Menenpoort is een grandioos ereteken voor deze vermisten. Hij houdt de

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

herinnering levend dat zij het offer van hun leven brachten, ook voor de vrijheid van ons land.

De Menenpoort op een gouden munt: opdat wij niet vergeten

De Menenpoort is zo belangrijk als herdenkingsplaats dat hij is afgebeeld op een speciale munt van goud.

Medailleur Paul Day plaatste in zijn ontwerp het gebouw precies in het midden. Op de munt staat het leperse belfort in de ronde boog van de poort afgebeeld. De boog vormt als het ware de lijst voor de hallentoren in de verte. De afbeelding is precies wat je ziet als je zelf in leper voor de Menenpoort staat.

BELGISCHE BURGERS OP DE VLUCHT

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

BELGISCHE BURGERS OP DE VLUCHT

In elke oorlog vluchten burgers voor het oorlogsgeweld. Bij ons veroorzaakte de Duitse inval van 4 augustus 1914 grote paniek bij velen van onze voorouders. De strijd om Luik joeg massa's mensen in Wallonië op de vlucht. De strijd in Vlaanderen dreef grote groepen mensen eerst naar Antwerpen.

Op de vlucht naar Nederland

Op 7 oktober 1914 veroorzaakte in Antwerpen het bericht dat een Duits bombardement verwacht werd een massale uittocht naar het neutrale Nederland. Na de val van de stad op 10 oktober vluchtten 23.000 Belgische militairen naar onze noorderburen. Naar schatting zijn een miljoen van onze landgenoten naar Nederland uitgeweken. Al in december 1914 was het grootste deel van de Belgische uitwijkelingen weer teruggekeerd naar België. Uiteindelijk bleven ongeveer 100.000 landgenoten de hele oorlog in Nederland.

De Belgisch-Nederlandse grens onder stroom

De Duitsers sloten in 1915 de grens met Nederland af met een driedubbele draadversperring. Het middelste hek van de

afsluiting stond permanent onder een elektrische stroom van 2000 volt. Deze elektrische grens kostte ruim 800 mensen het leven waaronder ook vluchtelingen.

Uitwijken naar Noord-Frankrijk

Een aantal Belgische burgers ontkwam per boot naar Engeland. De mensen die dat niet lukte, trokken langs de kust in de richting van Calais. Een aantal kwam terecht in het laatste stukje vrij België achter de IJzer. Na verloop van tijd stuurde de Belgische militaire overheid in het gebied hen ook door naar Frankrijk. In Frankrijk en Engeland kwamen ruim een half miljoen Belgische vluchtelingen terecht die niet voor het einde van de oorlog terug konden, en velen pas jaren later. Ze werden vaak in de oorlogsindustrie tewerkgesteld.

DE GROOTE OORLOG

1914 tot 1918

In Engeland

Het publiek in Groot-Brittannië, Frankrijk en Nederland leefde in het begin van de oorlog sterk mee met de vluchtelingen. Er was in de landen verontwaardigd gereageerd op de onrechtmatige overrompeling van het neutrale België. 'Poor little Belgium' heette het in de Angelsaksische pers. Later verslechterden de leefomstandigheden in de drie gastlanden door de oorlog. Dat verminderde de solidariteit met de vluchtelingen.

Een extra grote munt ter herinnering aan de burger vluchtelingen

De munt met Belgische vluchtelingen uit de Eerste Wereldoorlog is extra groot. De doorsnede is maar liefst 88,7 mm. Hij is omhuld met 24-karaats goud. De ontreddering van de vluchtelingen is goed getroffen. Ze slepen wat bezittingen mee die ze nog net op hun vlucht konden meegrissen. Op de achtergrond zie je gebouwen in hun woonplaats die door vijandelijk vuur in brand zijn geschoten.

U kunt deze munt apart bestellen.

Belgische vluchtelingen. >>

